

Motion till riksdagen 2012/13:U216

av **Annelie Enochson och Mikael Oscarsson (KD)**

Dawit Isaak

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om den svenske journalisten och medborgaren Dawit Isaak som sitter fängslad i Eritrea sedan mer än nio år men inte är anklagad, än mindre dömd, för något angivet brott.

Motivering

Den 23 september 2012, var det på dagen elva år sedan den svenske journalisten och medborgaren Dawit Isaak, född den 27 oktober 1964 och bosatt i Göteborg tillsammans med hustru och barn, greps i Eritreas huvudstad Asmara.

Det har nu gått över 4 000 dagar sedan han fängslades.

Dawit Isaak sitter fängslad utan rättegång. I skuggan av terrorattackerna i USA den 11 september 2001 passade president Issayas Afewerki på att sätta stopp för all kritik av det nyligen befriade landets ledning. Den oberoende pressen stängdes, politiker, statstjänstemän och minst elva journalister fängslades utan rättegång, bland dem den eritreanske och svenske medborgaren Dawit Isaak.

Isaak var delägare i tidningen Setit där han också arbetade. Arresteringsvägen började den 18 september och Dawit Isaak fängslades fem dagar senare.

Dawit Isaak är idag den som suttit fängslad längst av alla EU-medborgare som av Amnesty International betraktas som samvetsfånge.

Brotten mot de mänskliga rättigheterna har sedan 2001 accelererat i Eritrea. I en rapport från Amnesty International, You Have No Right to Ask, i juni 2004, kritiserades de omfattande brotten mot mänskliga rättigheter i landet. Rättssystemet är, med vanliga krav på rättssäkerhet, lika godtyckligt som obefintligt och fängelseförhållandena är fruktansvärda.

Fel! Okänt namn på

Enligt ett reportage i Dagens Nyheter den 7 april 2010 lever Dawit Isaak som fånge nr 36 i ett ödsligt beläget fängelse, kedjad under jord. Cellerna uppges vara fuktiga, överfulla och hälsovådliga. Fångarna har dålig tillgång till vatten och svälter.

Det viktigaste i den sällsynta rapporten i Dagens Nyheter, låt vara en extremt klen tröst, kan ändå sägas vara att det från trovärdiga källor bekräftades att Dawit Isaak vid den tidpunkten ännu var vid liv. Under sensommaren 2010 har en framstående företrädare för den eritreanska regimen gjort gällande att Dawit Isaak inte någonsin kan påräkna rättegång eftersom han av regimen tillsammans med andra fångar påstås utgöra ett hot mot staten Eritreas existens.

Någon tillstymmelse till bevis har dock inte framlagts av Eritrea för att styrka denna muntliga anklagelse.

FN:s kommitté för mänskliga rättigheter i Afrika har i åtskilliga fall fällt Eritrea för brott mot mänskliga rättigheter. Våren 2004 beslutade Afrikanska kommissionen för mänskliga rättigheter att den eritreanska staten bryter mot flera artiklar i den afrikanska stadgan om mänskliga rättigheter. Den krävde därför att journalisterna skulle frigges, dessutom att de skulle kompenseras ekonomiskt.

Massarresteringar av journalister har ägt rum inte bara i september 2001, utan även i november 2006 och i februari 2009. Enligt Reportrar utan gränser sitter 30 journalister i fängelse. Eritrea befinner sig därmed på nivå, från botten betraktat, med Kina och Iran.

I ett världsindex över pressfriheten från 2007 rankas Eritrea som det värsta landet i världen för reportrar att verka i.

Den svenske medborgaren Kifleyesus Ogbacristos avled i eritreanskt fängelse i januari 2005 efter tre års väntan på rättegång. Också fyra av de 2001 gripna journalisterna har enligt Reportrar utan gränser avlidit. Sommaren 2009 kom uppgifter av trovärdigt slag om att hela nio av de elva politiker som fängslades i september 2001 inte längre är i livet. Dödsorsaken tycks i flertalet fall vara brist på läkarvård, vanvård och/eller tortyr.

Företrädare för Utrikesdepartementet har inte vid något enda tillfälle tillåtit besöka Dawit Isaak.

Att vi som medlemmar i den svenska riksdagens stödskommitté är synnerligen oroade för Dawit Isaaks välbefinnande ligger i öppen dager. Att någon officiell företrädare för Sverige eller från någon i Dawit Isaaks familj inte har tillåtit kontakta, än mindre besöka, Dawit Isaak under dessa elva år, är pågående intill outhärdlighet. Den enda kontakt som över huvud taget förekommit är något telefonsamtal vid den oväntade tillfälliga tvådagarsfrigivningen för nu fem år sedan.

Det enda humana och rättvisa är att Eritreas regering beslutar att släppa Dawit Isaak fri omedelbart och låter honom, om han så vill, återförenas med sin familj, hustru och nu elva år äldre barn.

Även eritreanska barn, om det nu är som Eritrea gör gällande att Dawit Isaak endast är eritreansk medborgare, har oavvislig rätt till sina föräldrar. Ingen regim äger rätten att skilja barnen från all kontakt med föräldrarna. Det gäller även Dawit Isaaks barn.

Fel! Okänt namn på

Riksdagens stödskommitté för Dawit Isaaks frigivning såg redan under mandatperioden 2002–2006 att Sveriges tysta diplomati dessvärre var resultatlös. Även under mandatperioden 2006–2010 har mer av samma politik utåt visat sig verkningslös.

Därför är det dags att komplettera de diplomatiska kontakterna med vad som bör benämnas smart diplomacy.

Indraget bistånd från EU till Eritrea och andra påtryckningar i form av frågor i alla forum där Sverige eller EU möter Eritrea måste användas. Sanktioner i form av reseförbud som riktas mot eritreanska regerings- och myndighetsföreträdare behöver nyttjas, liksom strategiska hinder mot handel som gynnar regimen i Asmara.

Däremot finns ingen anledning att motsätta sig humanitärt bistånd som går direkt till fattiga individer, låt vara att det ligger i farans riktning att den politiskt isolerade regimen i första hand söker gynna sig själv vad gäller allt bistånd utifrån.

Men om inte EU och Sveriges regering byter strategi kommer Eritrea att dra fallet Dawit Isaak ytterligare i långbänk.

Utrikesdepartementet bör därför utarbeta en strategi så att Sverige i alla forum där Eritrea finns med, EU, WTO, Världsbanken eller FN och dess organ, konfronterar Eritreas företrädare med Dawit Isaaks fall.

Inreseförbud för regeringsrepresentanter och avslag på visumansökningar för resor till EU-länder är smärtsamma åtgärder för varje land som vill delta i det internationella samarbetet. Att frysa utländska tillgångar, t.ex. bankkonton, som tillhör eritreanska makthavare och myndigheter, är en annan effektiv påtryckningsmetod. Därtill är det bekant att eritreanska medborgare i exil tvingas betala 2 procent av sin inkomst till hemlandet. Om inte detta görs finns risk att anhöriga råkar illa ut. Att förhindra denna överföring av pengar till Eritrea, en slags beskattning som saknar laglig grund, är angeläget inte bara så länge Dawit Isaak hålls fängslad utan fram till dess att Eritrea slutar att förfölja sina egna medborgare i t.ex. Sverige. Det som kan synas vara en liten summa pengar för oss, kan vara en betydelsefull inkomstkälla för regeringen i Asmara.

Den 7 januari 2009 antog Europaparlamentet glädjande nog en resolution som kräver Dawit Isaaks frigivning. Det är viktigt att EU, och inte minst Europeiska kommissionen, följer upp resolutionen för att befrämja mänskliga rättigheter i Eritrea och för att få Dawit Isaak och andra fångar frisläppta.

För EU:s del är det dags att stoppa biståndet till staten Eritrea.

För åren 2008–2013 enades Eritrea och EU om ett nytt biståndsavtal. Summan ökade från 97 miljoner euro till 122 miljoner euro, en ökning med 24 procent från tidigare avtalsperiod. Denna överenskommelse sände helt fel signal till Eritreas ledarskap.

Den svenska regeringen bör verka för att EU stoppar allt icke-humanitärt bistånd till Eritrea. Det finns ingen anledning att EU ska prioritera att stödja regimen i ett land som håller en EU-medborgare fängslad utan rättgång och totalt saknar ambition att påbörja demokratiska reformer. När vi nu närmar oss slutet på denna avtalsperiod är det angeläget att redan nu börja sända signaler om omprövning inför nästkommande period.

Fel! Okänt namn på

Däremot är det viktigt att det humanitära bistånd som går direkt till eritreaner i nöd kan fortsätta.

Den tvärpolitiska Dawit Isaak-gruppen i riksdagen bildades i februari 2005 med representanter från sju riksdagspartier. Gruppens syfte är att få Dawit Isaak villkorslöst frigiven genom att bidra till att rikta strålkastaren mot Eritrea. Diktaturer hatar strålkastare, de älskar mörkläggnings för att där utföra sina illdåd.

Eritreas president skall inte få begå omfattande övergrepp på eritreaners mänskliga rättigheter i tysthet.

Riksdagens Dawit Isaak-grupp anser

- ? att Dawit Isaak skall frigives villkorslöst,
- ? att svenska representanter omgående skall få träffa Dawit Isaak,
- ? att EU:s bistånd till staten Eritrea skall avbrytas,
- ? att demokrati och respekt för mänskliga fri- och rättigheter skall upprättas i Eritrea,
- ? att FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter skall släppas in i Eritrea.

Stockholm den 2 oktober 2012

Annelie Enochson (KD)

Mikael Oscarsson (KD)